

สถานการณ์โรคติดต่อที่สำคัญในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่า (Infectious diseases in border camp)

ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานโรคติดต่อที่สำคัญในศูนย์พักพิงชั่วคราวไทย - พม่า รวม 9 แห่ง ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมควบคุมโรค และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่มีศูนย์พักพิงฯ ตั้งอยู่ องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่รับผิดชอบงานสาธารณสุขในศูนย์พักพิงฯ เพื่อตรวจจับการระบาดของโรคติดต่อโดยเปรียบเทียบกับค่าระดับปกติของจำนวนผู้ป่วยแต่ละโรค เป็นรายสัปดาห์ แบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

1. กลุ่มโรคที่ให้รายงานทันทีเมื่อพบผู้ป่วยตั้งแต่ 1 รายขึ้นไป (Immediate alert) ได้แก่ โรคปอดอักเสบรุนแรง (Severe atypical pneumonia) อหิวาตกโรค (Cholera) โรคหัด (Measles) อาการกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกแบบเฉียบพลัน (AFP/Suspected poliomyelitis) โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ/โรคไขสันหลังอักเสบ (Meningitis/Encephalitis) และการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิตจากเหตุสงสัยโรคติดต่อและไม่ทราบชนิดเชื้อ (Severe cases or deaths with unknown etiology from any suspected cause of infectious diseases)

2. กลุ่มโรคที่ตรวจจับความผิดปกติได้โดยวัดจากค่าระดับปกติ ของโรคที่รายงานทุกสัปดาห์จากศูนย์พักพิงฯ (Threshold alert) รวมทั้งการรายงานกรณีที่ไม่พบผู้ป่วย (Zero reporting) ได้แก่ กลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza-like illness) โรคไข้เดงกี/โรคไข้เลือดออก (Dengue infection) โรคอุจจาระร่วงเป็นน้ำ (Watery diarrhea) โรคอุจจาระเป็นมูกเลือดเฉียบพลัน (Dysentery/bloody diarrhea) โรคมาลาเรีย (Malaria) และโรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis)

3. การเฝ้าระวังเหตุการณ์ผิดปกติทางด้านสาธารณสุข (Event-based alert) ได้แก่ เหตุการณ์พบกลุ่มผู้ป่วยมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน (Cluster of disease) และกลุ่มผู้ป่วยสงสัยโรคป้องกันได้ด้วยวัคซีน (Suspected vaccine-preventable diseases)

จากข้อมูลประชากรที่อาศัยในศูนย์พักพิงฯ ทั้ง 9 แห่ง มีจำนวนลดลงจากปี พ.ศ. 2557 รวม 6,434 คน ร้อยละ 5.47 ในปี พ.ศ. 2558 ศูนย์พักพิงบ้านแม่ละอุนมีผู้อาศัยลดลงมากที่สุด 1,545 คน (12.60) รองลงมา คือ บ้านแม่หลามหลวง 1,434 คน (10.68) (ตารางที่ 1)

สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังในปี พ.ศ. 2558

1. กลุ่มโรคที่ให้รายงานทันทีเมื่อพบผู้ป่วยตั้งแต่ 1 รายขึ้นไป (Immediate alert)

มีรายงานผู้ป่วยสงสัยโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ/โรคไขสันหลังอักเสบ 3 ราย เป็นผู้ป่วยสงสัยจากบ้านถ้ำหิน และบ้านแม่หลามหลวง แห่งละ 1 ราย ในเดือนเมษายน และบ้านแม่สุริน 1 ราย ในเดือนกันยายน แต่ทุกรายให้ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการต่อเชื้อก่อโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ/โรคไขสันหลังอักเสบ เป็นลบ

อหิวาตกโรคในปี พ.ศ. 2558 มีรายงาน จากบ้านนุโพ เป็นผู้ป่วยสงสัย 1 ราย และผู้ป่วยยืนยัน 2 ราย ระหว่างวันที่ 17 กันยายน - 22 ธันวาคม

ไม่มีรายงานผู้ป่วยโรคหัด อาการกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกแบบเฉียบพลัน (AFP/Suspected poliomyelitis) และการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิตจากเหตุสงสัยโรคติดต่อและไม่ทราบชนิดเชื้อ (Severe cases or deaths with unknown etiology from any suspected cause of infectious diseases)

2. กลุ่มโรคที่ให้ตรวจจับความผิดปกติได้โดยวัดจากค่าระดับปกติ (Threshold alert)

ในปี พ.ศ. 2558 ได้รับรายงานผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่รวม 4,849 ราย มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนกรกฎาคม 743 ราย (รูปที่ 1) ทั้งนี้บ้านแม่หลามมีผู้ป่วยสูงสุด 2,755 ราย ร้อยละ 56.81 อัตราป่วย 91.94 ต่อประชากรพันคน รองลงมา คือ บ้านใหม่ในสอย 447 ราย ร้อยละ 9.21 อัตราป่วย 39.15 ต่อประชากรพันคน

โรคไข้เดงกี/โรคไข้เลือดออก มีรายงานจากศูนย์พักพิงฯ 4 แห่ง คือ บ้านถ้ำหิน บ้านแม่หลาม บ้านอัมเปียม และบ้านนุโพ รวม 1,030 ราย อัตราป่วย 9.27 ต่อประชากรพันคน มีผู้ป่วยสูงสุดช่วงเดือนกรกฎาคม (รูปที่ 2) บ้านแม่หลามพบผู้ป่วยสูงสุด 980 ราย 24.31 ต่อประชากรพันคน

โรคอุจจาระร่วงเป็นน้ำ มีรายงานผู้ป่วยจากศูนย์พักพิงฯ ทุกแห่ง รวม 11,255 ราย อัตราป่วย 101.27 ต่อประชากรพันคน จำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนมกราคม 1,477 ราย (รูปที่ 3) ศูนย์พักพิงบ้านแม่สุริน อัตราป่วยสูงสุด 170.59 ต่อประชากรพันคน

โรคอุจจาระเป็นมูกเลือดเฉียบพลัน มีรายงานผู้ป่วยจากศูนย์พักพิงฯ ทุกแห่ง รวม 4,250 ราย อัตราป่วย 38.54 ต่อประชากรพันคน มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนกรกฎาคม 232 ราย (รูปที่ 4) พบผู้ป่วยสูงสุดในศูนย์พักพิงบ้านอัมเปียม 978 ราย ร้อยละ 23.01 อัตราป่วย 79.94 ต่อประชากรพันคน

โรคมาลาเรีย มีรายงานผู้ป่วยรวม 1,956 ราย อัตราป่วย 17.60 ต่อประชากรพันคน โดยมีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดระหว่างเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม เท่ากับ 229 และ 232 ราย ตามลำดับ (รูปที่ 5) ทั้งนี้บ้านนุโพ มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด รวม 1,031 ราย ร้อยละ 52.71 อัตราป่วย 88.88 ต่อประชากรพันคน

3. การเฝ้าระวังโรคจากเหตุการณ์ผิดปกติทางด้านสาธารณสุข (Event-based alert)

ในปี พ.ศ. 2558 มีผู้ป่วยโรคอีสุกอีใส (Chickenpox) รวม 216 ราย อัตราป่วย 1.94 ต่อประชากรพันคน ในศูนย์พักพิงฯ 5 แห่ง ได้แก่ บ้านแม่สุริน บ้านใหม่ในสอย บ้านแม่หละ บ้านแม่ละอูน และบ้านแม่ลามะหลาง บ้านแม่สุริน รวม 138 ราย มีอัตราป่วยสูงสุด 12.09 ต่อประชากรพันคน

โรคตาแดง (Conjunctivitis) มีรายงานผู้ป่วยรวม 581 ราย อัตราป่วย 5.23 ต่อประชากรพันคน จากศูนย์พักพิงฯ 4 แห่ง คือ บ้านแม่สุริน บ้านใหม่ในสอย บ้านแม่ละอูน และบ้านแม่ลามะหลาง บ้านแม่ละอูนมีอัตราป่วยสูงสุด เท่ากับ 2.49 ต่อประชากรพันคน ร้อยละ 48.88 (284 ราย)

โรคคางทูม (Mumps) มีรายงานผู้ป่วยทั้งหมด 5 ราย จากศูนย์พักพิงฯ 3 แห่ง คือ บ้านใหม่ในสอย 2 ราย บ้านแม่สุริน 1 ราย และบ้านแม่ลามะหลาง 2 ราย

สรุป เมื่อเปรียบเทียบจากข้อมูลการรายงานในปี พ.ศ. 2557 พบว่า โรคที่มีแนวโน้มผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นคือ กลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ เพิ่มขึ้น 660 ราย (จาก 4,189 ราย เป็น 4,849 ราย) และโรคไข้เลือดออกมีแนวโน้มผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากเดิม 119 ราย เป็น 1,030 ราย ในปี พ.ศ. 2558 (8.7 เท่า)

ทั้งนี้ การสร้างความร่วมมือในการเฝ้าระวังสอบสวนโรคร่วมกันระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขขององค์กรเอกชนในศูนย์พักพิงฯ และการให้การสนับสนุนของหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและควบคุมโรคในวงจำกัดได้ อาจทำให้โรคมีแนวโน้มลดลง

ผู้เขียน

ปานิจ สวงโท

บรรณาธิการวิชาการ

นพ.เจษฎา ธนกิจเจริญกุล

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงชายแดนไทย - พม่า ปี พ.ศ. 2556 - 2558

ศูนย์พักพิง	จำนวนประชากร (คน)		
	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558
บ้านถ้ำหิน	7,414	7,276	6,686
บ้านต้นยาง	3,675	3,626	3,290
บ้านแม่หละ	44,590	41,345	40,307
บ้านนุโพ	14,648	13,003	12,234
บ้านอุมเปี้ยม	13,676	11,830	11,600
บ้านใหม่ในสอย	12,430	11,805	11,419
บ้านสุริน	3,238	2,996	2,890
บ้านแม่ละอูน	14,172	12,266	10,721
บ้านแม่ลามะหลาง	14,660	13,427	11,993
รวม	128,503	117,574	111,140

Fig.1 Reported cases of ili in border camp by month, Thailand, 2014 - 2015

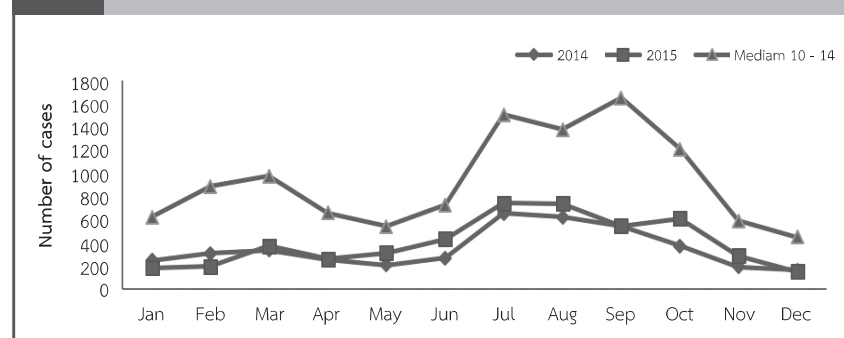


Fig.2

Reported cases of dengue infection in border camp by month, Thailand, 2014 - 2015

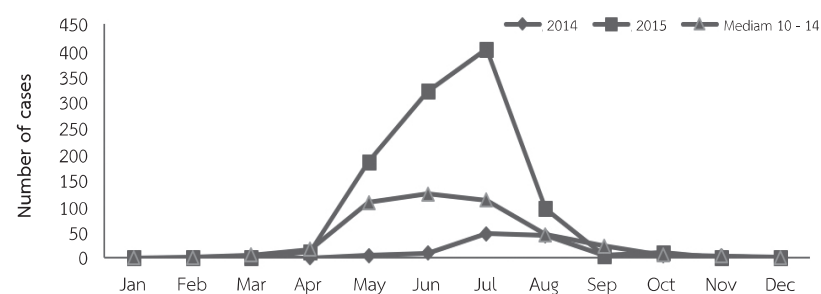


Fig.3

Reported cases of watery diarrhea in border camp by month, Thailand, 2014 - 2015

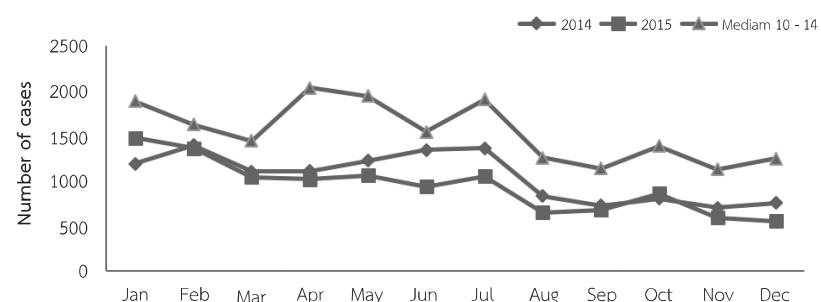


Fig.4

Reported cases of dysentery in border camp by month, Thailand, 2014 - 2015

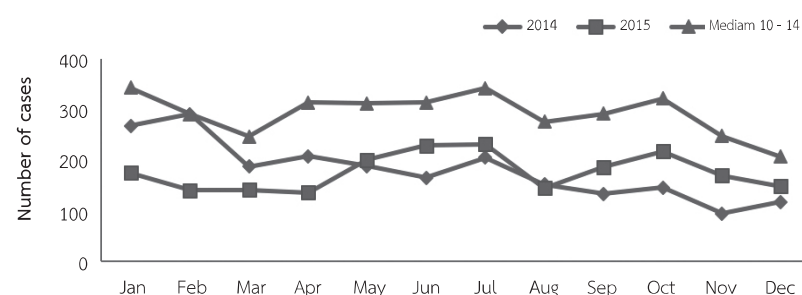


Fig.5

Reported cases of malaria in border camp by month, Thailand, 2014 - 2015

